

Timotiwaa Tere 2

Poolnoŋ Timotiwaa Tere ano 2 kolooro.

Jey-asa-asari

Poolnoŋ mundaŋa ano gbaworo ala ilailaaya Timotiwaajoŋ “Ando qambaŋmambaŋ qaana konoga mumaŋ,” jey Buŋa Tere koi ooro. Qaa areŋa waŋa ii awaawaa kaparaŋkoŋkoŋ. Poolnoŋ ii jey asariŋ uuta naŋgoŋ qambaŋmambaŋa kokaŋ muŋ ooro: Timoti giinoŋ mono pondan nama Jiisas Kraistwaa kania naŋgoŋ jey laligowa. Oligaa Buŋa ano Soomongo Areŋ Walaga mojaŋi, mono iikanonŋ qokotaanŋ iikawaa qaaya hoŋaboŋa ii ejemba kuma oŋoma uukuukuu gawoŋ meŋkeba. Tuarenjeŋ ama goŋgi siimbobolo kania kania mokoloŋ monagati eerŋ, mono kileŋ Anutunoŋ gawoŋ gonotiwaawaa so ii kaparaŋ koma meŋkeba.

Poolnoŋ galeŋ meme qaa kotiga Timoti kokaŋ muro: Tosianoŋ “poumapou qaganonŋ aŋgowowo omaya ama gejajojombaŋ amakejuti” giinoŋ mono iikawaa qaanonŋ keuma kambaŋga mesoqesoŋ tiwilaawabo. Aŋgowowo qaa kaŋa kanonŋ ejemba mende totoŋ ilaanŋ oŋomakejuto, ejemba geja ama momakejuti mono ii meŋ boliŋ oŋono tiwilaawuya.

Poolnoŋ qambaŋmambaŋ qaaya kuuya naŋgomambaajoŋ aŋaa laaligoyaa sunduya ooro. Naambaajoŋ nomaŋ gawoŋ areŋa ama manja qeŋ laligoroti Timotinoŋ iikawaa qaaya duduuwabotiwaajoŋ ii kokaŋ jey asariro, “Niinoŋ Jiisas moma laariŋ lombo moma mokosiŋgoŋ uujopa ama laligowe. Sisiwerewero ama noŋgi siimbobolo moma kaparaŋ koma kotiiŋ nambe.”

Buk kokawaa bakaya waŋa 5 ii kokaŋ:

Qaa mutuya 1.1-2

Anutu mepeseŋ Timoti qambaŋmambaŋ muro 1.3–2.13

Gejanono ano galeŋ meme qaa tosaŋa 2.14–4.5

Pool horoŋ ureŋ ama mugi laligoro 4.6-18

Terewaa qaa kota waŋa 4.19-22

1 ¹ Anutu uusiŋanōj jeŋ kotoŋ Pool nii kuuj nono Kraist Jiisaswaa aposol koloojēj. Kraist Jiisaswo qokotaŋ nanij laaligo kombombaŋa nonombaatiwaa qaaya somoŋgorotiwaa Buŋa qaaya jeŋ asarimambaajōj wasiŋ nono laligojēj.

² “Timoti giinoŋ momalaariwaa wombo merana koloojāŋ. Niinoŋ giwo qaa amij mobojōj tere koi oojēj.

Maŋnana Anutu ano Poŋnana Kraist Jiisas, yoronōj mono kiankomuj kalenmoriaŋ goni luaenoŋ laligowa.

Poolnoŋ Timoti uuta naŋgoŋ qaa jero.

³ Noo ambosakonurunanoŋ Anutu weleŋ qeŋ muŋ laligogi niinoŋ toroqeŋ gawoŋa mewe Anutunoŋ “Giibe sokonja,” nijoro uugejananoŋ kaēj momakejeŋ. Uuna soraaya kolooro Anutu mepeseŋkejeŋ. Mepeseŋ asaga gomantiija qama kooliŋ gii suulaŋ romoŋgoŋ gomakejeŋ.

⁴ Gomesaowe saana jaŋga kamaaroti, niinoŋ ii romoŋgoŋ giimambaajōj awelegoŋ kaparaŋ komakejeŋ. Giima ainjoloŋ rari korisoronoŋ uuna saa qewaatiwaaŋ mojeŋ.

⁵ ^b Giinoŋ gbŋgbaŋa qaa oŋanoŋ Jiisas moma laariŋ laligojani, qaa ii uu wombonanoŋ ero romoŋgoŋkejeŋ. Wala auga Lois ano nemuŋga Yunis yoronōj uugara meleeni momalaarigaranoŋ kolooro. Yoroo gemagaranōj giinoŋ kaŋagadeeŋ ama laligojani, iikaya moma laariŋ kotiijeŋ.

⁶ Kawaajōj imowamo laligowabotiwaaŋ qaa kokaēj qeŋ gbiliŋ gijojēj: Niinoŋ wala borona waŋganoŋ ama qama kooliwe Anutunoŋ gawoŋ memewaa momo kaleŋ gonota uuganoŋ eji, ii mono meŋ gbilina gere bolāŋ kaŋa kotiiŋ jeŋ mende ililiŋgowa. ⁷ Qaa koi mono romoŋgowa: Anutunoŋ Uŋa Toroya ii jiriŋjiriŋ ama qarasombunana moboŋatiwaaŋ qaagoto, iyaŋaa ku-usumbaa Uŋaya nonono saanoŋ uunananoŋ jopagoŋ aŋ nanamemenana tororo galeŋ koma aŋ namboŋa.

⁸ Kawaajōj Poŋnanaa qaaya naŋgoŋ jeŋ seimambaajōj ataqataŋ mende amba. Kaēj qaagoto, mono nii kaŋa koloŋ laligowa. Niinoŋ Pombaa gawoŋa meŋ laligowe iikawaajōj kapuare mirinoŋ nooŋgi rajento, kileŋ noojōj ama kuukamakamaa mende moma laligowa. Mono kotiiŋ nii kaŋa awasaŋkaka nama uuwaa gawoŋ meŋ laligowa. Oligaa Buŋawaajōj ama aŋgosisiri ama gombuyagati eeŋ, mono iikawaa siimboboloya moma mokosiŋgoŋ bosima laligowa. Anutunoŋ ku-usuj gomakejiwaa so ii saanoŋ niwo motoŋ kaparaŋ koma bosima laligowota.

⁹ Anutunoŋ monowaa monoyanoŋ Siwe namo mende mokoloŋ oroma kambaŋ iikanoŋ ananaajōj romoŋgoŋ areŋ kokaēj ano: Anutunoŋ Kraist Jiisaswaaŋ ama kalenmoriaŋ nonombaa. Areŋ ii ano ero laligoŋ kouma

^a 1.2 Apo 16.1   ^b 1.5 Apo 16.1

lalogi anana koloonij. Koloonij Anutunonj anana iwaa buja koloonj soraaya laligowombaajonj nonooma hamo qej nonono. Anano iwoi awaa anijwaajonj ama mende meweengonj nonoma nonoonoto, iyanjaa arej walaga ii otaan nama iikanonj nonono. ¹⁰Arej walaga iikawaa honja ii kambaj kokaamba asuganonj kolooro. Hamoqeqe Tonananonj asuginj Anutuwaawaa kalenmoriaja maama nonono. Kraist Jiisanonj asuginj koomuwaa esuja qej melungoro kemero Oligaa Bujaaya ninisaano asariro. Buja qaa ii moma laarinj saanonj laaligo kombombarja mokoloonj tetegoya qaa kotiinj laligonj kambaj monjonj mende koomu kombonja mende komuwonja.

¹¹ Anutunonj nii Oligaa Buja jey asarinj ejemba kuma onomanatiwaajonj kuuj nono wasiwasi eja aposol koloojey. ¹² Aposol koloojeyiwaajonj ama gawonja kotiinj mewe tosonianj anjosisiri nanj nonji siimbobolo momakejey. Siwe Eja moma laarinj munkejey, niinonj iwaa kania awaagadeej moma yagojey. Kawaajonj awasankaka nama kuukamakamaa mende momakejey. Qaago totoonj! Anutunonj moma laarinj noma Buja gawonja ama nonotiwaa so nii galej koma nomambaa kotiinj laligoji, ii moma yagojey. Kaenj moma yagowe gawonjonj mende sooma kamaaro laligonj uma kambaj somatanonj keubonja. Kaenj moma laarinj iikawaajonj uuwoiwoi mende anjey. ¹³ Momalaariwaa qaa ii uunana meagowaatiwaa sogaa kolooji, niinonj qaa honja ii kuma goma sili awaa qendeema goma laligowe. Ii mono uu kononjonj ama kaanjadeej otaan laligowa. Nono Kraist Jiisaswo qokotaanj motoonj nanij jopagonj nonomakeji, giinonj mono uujopa iikawaa uutanonj laligowa.

¹⁴ Anutunonj giima moma laarinj goma iwoi awaa kuuya gonoo bujaga kolooji, iikanonj mesoqesoowabotiwaajonj mono ii galej mej laligowa. Uja Toroyanonj uunananonj nama laligoji mono iwaa ku-usunj qaganonj iwoi honja ii agokayanj kona ewaa.

¹⁵ Eisia prowinswaa nejauruna yonononj kuuya nomesaonj gema nugi, ii mojanj. Eja qagara Figelus ano Hermogenes yorononj iyonoo batugianonj laligojao. ¹⁶ Tosianonj nomesaogito, Onesiforus iinonj qaago. Kawaajonj Ponj, gii mono Onesiforuswaa sumanjuruta kiankomuj onona laligowu. Eja kanonj noo gbadonaajonj (tape) gamu mende qej nomakejato, kambaj mamaga kanonj keraqeeangoo qej nono uuna bonjonj kono. ¹⁷ Onesiforusnonj Room sitinonj koi kouma kambaj iikanondeej noojonj kaparanj koma mongama laligonj mokoloonj nono. ¹⁸ Iinonj wala Efesus sitinonj nomaenj ilailaa somasomata ama mej afaangonj noma laligoroti ii geengoo saanonj moma komujanj. Kawaajonj kambaj somatanonj Pombaa kooronjonj keunij Onesiforusnonj kiankomuwaa tawaya mokoloowaatiwaajonj qama koolijey. Kianj.

Kraist Jiisaswaajonj mono manja qeŋ laligowa.

2 ¹Oo uumeleen merana Timoti, gii mono Kraist Jiisaswo qokotaanj kalenmorianj uutanonj bonj qeŋ kotiiŋ namba. ²Niinonj Buŋa qaa kuma gombe mamaganonj niima nanŋonj jegi monati, ii ejemba moma laarinj oŋo-oŋombaa so koloojuti, mono iyonoo buŋa ewaatiwaajonj oŋomba. Kaenj ama oŋona ero saanonj ejemba tosaanja toroqenj kuma oŋombutiwaa so koloowu.

³Oo Timoti, gii mono Kraist Jiisaswo nama iwaa manjaqeŋe eja akadamugawo koloonj kaparanj koma kotiiŋ manja qeŋ laligowa. Anŋosisiri ama gombuti, iikawaa siimboboloya mono moma mokosiŋonj bosima laligowa. ⁴Manjaqeŋe ejawaa tania ii kokaenj: Kawali galeŋ waŋgianonj eja oŋoono manjaqeŋe tuumbaa areŋnonj keuma kema kanj gawonj pondanj meŋ laligojuti, iyonononj kuuya galenŋianonj jeŋ kotonjejiwaa so teŋ koma ambombaajonj jojorinj nanju. Kaenj nama iyaŋgiaa laaligowaa nanŋonanŋowaajonj iwoi monj mende meŋ laligoju. Uu deendeenj mende laligoju.

⁵Kawaa sareqaaya monj ii kokaenj: Aaŋgole ejanonj kuu aarŋonj keuma jeŋkooto galeŋaanonj qaa uugunj laŋ bobogariŋ kenji iinonj akadamuyawo mende koloowaa. Iwaa waŋjanonj haamo aambaa ila monj mende koŋgi kemebaa. Kawaajonj gii mono dindinagadeenj kemba. ⁶Kaanjadeenj komakoomo ejanonj gawonj somata mero hoŋa kolooro wala kema jaaya qeŋ nero sokombaa. Tosianonj loorigiti, iyonononj iwaa gematanonj kawuya. Gii mono iikawaa so kotiiŋ gawonj meŋ laligowa. ⁷Qaa oojeni, ii weenŋonj moma bimoona Poŋnonj mono momakooto gono ii kuuya saanonj moma asariwa. Kawaajonj ii mono uu kononŋanonj ama romonŋonj laligowa.

⁸Mono Jiisas Kraist romonŋonj laligowa. Niinonj Oligaa Buŋa jeŋ asariŋkejenj, Jiisasnonj qaa iikawaa so kinj Deiwidwaa gbiliga koloonj Hamoqeŋe Toya kolooro Anutunonj meŋ gbiliro koomunonŋa waaro.

⁹Niinonj Oligaa Buŋa qaa ii kaparanj koma jeŋ asariŋ anŋosisiriwaa siimboboloya mobe kikekakasililinj eja kaanja kasanonj gbadoonj nonŋgita rajenj. Kaenj rajento, Anutuwaanonj Buŋa qaa ii mende gbadoonj somonŋogi. ¹⁰Kania kawaajonj ama niinonj siimbobolo kuuya moma mokosiŋonj kotiiŋ nanjenj. Anutunonj ejemba iyaŋaajonj meweŋŋonj oŋonoti, niinonj mono iyonoojonj ama kaparanj koma manja qeŋ laligojenj. Kraist Jiisasnonj hamo qeŋ oŋono yonononj kaanagadeenj letoma oyanboyanj koloowutiwaajonj mojenj. Uugia meleema laligowuti eenj, mono Siwewaa asamararanonj uma tetegoya qaa kotiiŋ laligonj ubu. ¹¹Qaa koi mono powowonj kotakota koloaja:

“Anana uunana walaganonj iwo motoonj komuro laligojonj eenj,
mono kaanjadeenj iwo kotiiŋ laligowonja.

- 12 ^dIwo motoonj siimbobolo moma mokosingonj laligojonj eerj, mono kaanjiadeenj iwaa bentotoj uutanonj iwo galenkonjonj gawonj mewonja.
Anana ii qakoonjonj eerj, iinonj mono kaanjiadeenj qakooma nonoma niniima tiiwaa.
- 13 Anana gema qerj munij ironja meleema nonombaatiwaa qaa somongoro eji, iinonj ii qewagomambaajonj amamaawaa. Mindinqindinj ama iyanjaa kania utegomambaajonj qetetanjonkeja. Kawaajonj ezelobezelo ama qaanana pondanj mende otaawonjati eerj, iinonj mono kilej (dindinja nama) qaaya pondanj otaanj iikawaa so ama nonombaa.” Kiaj.

Anutuwaa Buja gawombaa ejia kokaenj koloonj laligowa:

¹⁴Oo Timoti, qaa koi duduuwabotiwaaajonj ii mono jej gbilinj onoma Anutuwaa jaasewananonj kokaenj jej kotonj onoma laligowa: Momalaariwaa qaa aro kania kania ii mono melejqeleema mondonj mende gosinj nambu. Jenonjkoolinonj mono mende totoonj ilaaj nonomakejato, tosianonj niinonjgiinonj qaa kaanja moma elonjkalonj anji momalaarigianonj sooro tiwilaawubo. ¹⁵Giinonj mono Buja gawombaa anjotete kania kania ii haamo ana Anutunonj giima “Sokonjanj,” jewaatiwaaajonj kaparanj koma namba. Gii Kraistwaa gawombaajonj gamuga mende moma laligowato, Buja qaa honja mono tororo mendeema uugia kuuj onoma laligowa.

¹⁶Balombaa qaa julujulu omaya omaya ii mono yakarij gema qewa. Tosianonj ii jej seinj laligonj iikaanja kanonj balombaa anjonjorayanonj qokotaanj Anutu toroqerj lolomoninj kaamaa amakeju. ¹⁷Wiji kotiga (qata kensa) kanonj sele busugia siriawo qerj kiro somariinj kemakeji, yonononj iikawaa so qaa omaya jej iikanonj ejemba mej bolinj onomakeju. Yonoo tuunjonnga eja woi qagara Himeneus ano Filetus laligojao. ¹⁸Yorononj qaa honjaa kania mesaonj jinjaunj qerj qaa seja kokaenj jenkeja, “Uumeleenj ejemba anono mono gbilinj waama laligojonj. Kawaajonj kanagenj koomunonjga mombo mende gbilinj waabonja.” Kaenj jej tosaanja enkalolonj mej ononi momalaarigianonj bolinkeja.

¹⁹“Kaenj bolinkejato, Anutunonj tando powowonj kotakota kuuroti iikanonj mono kilej mende joloma nanja. Iikawaa munjenja ii kokaenj oogita eja, “Ponjonj anjaa buja koloojuti ii moma kotonj ononja.” Munjenja monj ii kokaenj, “Ejemba Pombaa qata mej qamakejuti, kuuya iyonononj mono nanamemej bologa qerj yakarij laligowu.”

²⁰Miri somata kanonj juu, monjonj, amanene, komanene, kosonene, uunene kania kania eja. Tosia gerenonj ano gbakonj namononj memeta, ii

^d 2.12 Mat 10.33; Luuk 12.9   ^e 2.19 Janj 16.5

kamban so men gawonon amakejon. Tosia goul ano silwanon memetaga. Akadamugiawo kaanja ii korisoro kambananondeen gawonon amakejon. ²¹Kawaa so monjon qaa omay mesaon iyana koma konjoratin aoji, iinon mono monjon goulon memeta kaanja koloowaa. Toyanon ii men gawon akadamuyawonon ano menkebaa. Ii mero toomorianaawo kolooro Somatayanon iwaajon aisoonkebaa. Anutunon men sorain muro tirin koton nama gawon awaa kuuya memambaajon jojorin nambaa.

²²Sagbili laaligowaa siin kombombaia bologanon galen koma gombabotiwaajon mono galen men aon laligowa. (Gawongaa honanon kamaawabotiwaajon ii jejen.) Angobatonon horon gomakejuti, ii mono misingon gema qen laaligo koi kaanja laligomambaajon kaparan koma laligowa: Ejemba uu soraayaa qaganon Pon ilaan onombaatiwaajon qamakejuti iyonowo mono nanamemen dindina otaan Anutu tororo moma laarin onanon jopagon aon luaenon laligowu.

²³Tosianon gejajojomban qaa oyomakandowe jen niinongiinon jenonkooli angi angowowo koloonkeji, ii onanon mojan. Kawaaajon ii mono yakarin gema qen laligowa.

²⁴Pombaa gawon meme eja kolooji, iinon mono angowowo ambaatiwaa so qaagoto, ejemba kuuya gumbonjonjon qaganon ama onoma afaangon kuma onoma laligowa. Angosisiri ama mugi ii kotiin mokosingon laligowa. ²⁵Tosianon tuarenjen ama mugi ii saanon uuluue qaganon metulangon mindingon onomakeba. Kaen ama onono Anutunon uugia men looriro saanon Buja qaa moma koton uugia meleembuyaga.

²⁶Tuarenjen ejemba yononon Bologna Toyaa moto siwanon ritogogi onono jeta ten koma amakeju. Kaen ama uugia tooro uuronomongogia kolooro Bologna Toyaa kasa gbadononga lolon kamaawuyaga. Kiaj.

Kamban tetegoyanon laaligo bolin anjonjorayawo koloowaa.

3 ¹Qaa kota koi mono moma koton laligowa: Jiisas kakataa kambananon toriro ejemba kaniagianon boliro tetegoyanon laaligo kanjanawo kokaen koloowaa: ²Ejembanon angiaajonadeen romonjon monen iwoi buuju menjo mewombaajon otoko (greed) amakebuya. Selegia mepeseen momoso kaanja engangia qerereen sewankiki laligon uuqe qaa tokoronkota lan jenkebuya. Nemunmanurugia yonoo jegia mende ten koma iwoi awaawaajon dangisen mende jen nesaqesa (nehhololo) amakebuya. Anutu waa telambelan ama lolomonikebuya.

³“Anaa lomboga,” jen woso momo mende amakebuya. Tosaanja yonoo singisongogia mende mesaon iikawaa uuboolia bosimakebuya. Gemaqeqe qaa kisama jen iyangia mende galen koma aon ejemba horon ureen ama onomakebuya. Nanamemen awagaajon mojogia tiro togonkebuya.

⁴Memelolo ama iyangiaa aingia otaan jeubaba qenkebuya. Sewankiki laligon jaba-arambaranon uugia utitiro uugere amakebuya. Sele

busuwaa siinj korisorogiaajonj siinj mamaga moma Anutuwaajonj mogi kamaanqeqeta kolooro gogoraagenj amakebuya. ⁵Anutuwaa Buḡa gawonj bakasasaj bosima silemale ama Sonda arej laj otaanj mondonkejuto, nanamemenganonj Anutuwaa ku-usunja ii kondama qakoomakeju.

Ejemba kaanja ii mono jawo ama misinjonj gema ununj laligowa.

⁶Yonoononga tosianonj laj liligonj ejemba mirigianonj uma qaa kelenonj uuqeqe mej onoma gejagia qeduunkeju. Gejagia qeduugi emba tosianonj loorinj yonoononj qokotaankeju. Emba singisonogogiaa gamuwaajonj kamaanj unuro siingia kombombaḡa kania kania iikanonj yaiwisisi mej ononjgi sisau anjuti, iyonononj ii gbawiiḡ fua manera mej kokosiinj ononjgi qaa motogianonj kamaanj ununkeja.

⁷Emba kaanja yonononj moma bimoonj suulanj qaa kuma onombutiwaajonj mondonj momakejuto, Buḡa qaa honjaa kania ii kamban so moma kotowombaajonj amamaankeju. ⁸Iijipt kantriwaa tiriqoonjonj eja qagara Janes ano Jambres yorononj Mooses tuarenjenj ama muri. Ejemba takapolakaya yonononj iyoroo so Buḡa qaa honjaajonj tuarenjenj amakeju. Ejemba kaanja yonoo momogianonj sooro kaamaa koloojuti, ii mono Anutunonj momalaarigia anjotete mero kamaanj unuro Pombo nananjanonj sologowaa.

⁹Kamban toroga selegia mej umakebuto, gawonjgiaa honja ii kamban mende koriro janjonj qaombaa. Iijipt eja yoroo kaniagara asuganonj kolooroti, iyonoo kaamaagiaa kanianonj mono iikawaa so asuganonj kolooro ejemba kuuyanonj ii iima asariwuya. Kiaḡ.

Poolwaanonj jenkooto qaa tetegoya

¹⁰Yonoononj kaenj koloowaato, niinonj laaligonaa toonja morota kuunj arej ambe. Ejemba Buḡa qaa kuma onoma nanamemena ama mej laligoweti giinonj ii iima modaborojan. Laaligonaa toonja otaanj momalaariwaa komagbiligibili pondan mej siimbobolo mokosinjonj laligoweti iikawaa sunduya jenj jegi moma sorogojan. Uumeleenj alauruna uunanonj jopagonj onoma laligowe. Tuarenjenj anjosisiri ama nonjgi iikanonj kaparanj koma kotiinj nama laligowe. ¹¹Sisiwerowero kakasililinj kania kania ama noma laligogiti, ii mojan. Antiokia, Aikoniam ano Listra taonj karonj kanonj siimbobolo noo qananonj uro konjajilinj mobeti, ii iwoi kanjanawo kolooro. Yei, manjaa siita! Anjosisiri mokosinjonj bosima laligoweto, Ponjonj ii kuuya kanonja metogonj nono.

¹²Qaa koi mono moba: Ejemba Kraist Jiisaswo qokotaanj nama laaligo kombombaḡa laligonj iikawaa komagbiligibiliala ambombaajonj momakejuti, ii kuuyanonj sisiwerowero mokoloowuya. Nii anjosisiri ama nonjgiti, eenj, tosaanja onjo kaanjagadeenj ama onombuya. ¹³Tiriqoonjonj ejemba

^f 3.8 Eks 7.11   ^{*} 3.11 Apo 13.14-52; 14.1-7, 8-20

bologa Buja gawonj selesele meŋ oŋompopo qeŋkejuti, iyoŋonoŋ toroqen kileqileenkebuya. Yoŋonoŋ ejemba tosaana tiligonj oŋoma iyangia kaanagadeeŋ tiligonj aonj laligowuya.

¹⁴Yoŋonoŋ kaenj laligowuyato, Timoti gii Buja qaa hoŋa moma uu kononŋanonj ama uuwoiwaiya qaa moma laarijanj, mono iikanonj toroqen boŋ qeŋ nama kotiinj laligowa. Daenj yoŋonoŋ kuma goŋgiti, giinonj iyoŋoo kaniagia moma kotojanj. Ii moma laarinj ononjanjiwaajonj mono Buja qaa koronsonj meŋ mende zololonŋonj mesaowa. ¹⁵Uumeleembaa Buja Tere Toroya ii meraaganonjadeeŋ moma sorogonj laligonj kouna. Giinonj mono ii weeŋgonj romonŋona momakootoga asariro iikawaa qaganonj nama Hamoqeqe Toyaa kania moma asariwa. Ii moma asarinj Kraist Jiisas moma laarinj muna hamo qeŋ gono toroqen letoma laligowa.

¹⁶Anutunonj Buja Terewaa qaaya kuuya ii ejemba tosaana sololonj onono oogita kokaenj meŋ qeangonj nonombaatiwaajonj eja: Ii weeŋgoninj Anutunonj uunana sololonj kana hoŋa kuma nonoma kileŋananaajonj temboma jeŋ nonoma mindinŋonj nonomakeja ano laaligo solana laligowombaajonj gejanono nonoma koma gbiliŋ nonomakeja.

¹⁷Anutuwaaw ejemba anana ii weeŋgonj koma gbiliŋ Anutu jetaa so kotiinj akadamananawo koloonj gawonj awaa kuuya mewombaajonj jojorinj laligowona. Kianj.

Poolonj gawona mundaŋa Timotiwaa qaganonj ano.

4 ¹Kinj Poŋnana Kraist Jiisasnonj asuginj jaawo laligowonati, me komuŋ ewonati ananaa qaanana gosinj jeŋ tegonj tosaana anana bentotojanonj ama galeŋ koma nonombaa. Niinonj Jiisas ii ano Anutu yoroo jaasewanŋaranonj nama gii uuwaa gawonj mewagatiwaajonj jeŋ kotonj gonjeŋ. Ii otaamambaajonj jeŋ qaa ii jojopaŋ qaanonj somonŋona mobe sokombaa.

²Kokaenj jeŋ kotonj gonjeŋ: Giinonj Buja qaa jeŋ ejemba uugia kuun oŋoma laligowa. Mobutiwaa kambaŋaajonj mogi sokonja me mende sokonji, mono kileŋ kaparaŋ koma waama qaa jeŋ asarinj laligowa. Ejemba kileŋagiaajonj jeŋ oŋoma mindinqindinj ama galeŋ meme qaa jeŋ uuwaa qaa oŋoma laligowa. Qaaga mobu me mende mobuti, ii kileŋ mono mokosinŋonj nama kana hoŋa kambaŋ so kuma oŋoma laligowa.

³Anana momalaariwaa qaa kambaŋ kokaamba ejemba qeangowutiwaajonj kuma oŋomakejonto, kambaŋ monj kanj kuuro iikanonj momalaariwaa qaa batuya monj mobubotiwaajonj togonj gejagia gojombuya. Qaa morota morota mobombaajonj gejagia koriro ejawaa eja kelemaleleŋ horonj ononŋi kanj ejemba qaa ii me woi mobombaa siina mobuti, iikawaa so kuma ononŋi laligowu.

⁴Kaenj laligonj Buja qaa hoŋa mobubotiwaajonj lolomoninj ama gejagia gojoma beŋ sosombaŋ lanj jeŋkejuti, iyoŋoogenj meleema geja ama moma

laligowu. ⁵Laaligo kaen me kaen utegon koloowaati, Timoti gii mono kilej boj qej zej nama nanamemeŋga tororo galej koma aonj laligowa. Anŋosisiri ama gombuti, iikawaa siimboboloya mono moma mokosingon bosima laligowa. Uukuukuu (ewanjelis) ejawaa gawonj arenj ii sokoma kuuya medaborowa.

⁶Kamban koriga ilaan gomambaajon amamaamanatiwaajon kaen jejej. Tando lopion mepeseewombaajon oro qej jakenonj ama oogi kaasononj umakero. Iikawaa so niinonj laaligona Anutuwaajon ama qeleema gawonja meŋ laligowetiwaajon gawman yonjononj qaana somongonj nugi neenaa sana maamanatiwaajon dodowijej. Namu koi mesaamanatiwaa kambananonj mono kanj kuumambaajon dodowij karo mojej.

⁷Aangole ejanonj kuu aanj kambananonj haamo amambaajon esuja kuuya meŋ kululuun bobogarij kenji, niinonj iikawaa so momalaari koma gbiliŋ kuu aanj akadamyawo andaborojej. Kraist moma laarij jeta teŋ komambaa qaa jeŋ somongoweti ii mende kolatiŋ qakoombeto, iikawaa manjaya mono pondan kotiiŋ qej laligowe.

⁸Ponjonj jenteego Toya dindiŋa koloonj laaligona gosij solaja koloonj laligoweti, iikawaa ila soronja ii jeŋ tegonj nonota noojonj mamboma eja. Ponjonj eleema kawaati kamban iikanonj ii noma aronanonj kono kemero qabuŋanawo koloomaŋa. Ii noojonjadeeŋ mende nombaato, ejemba jopagonj muŋ mombo asugiwaatiwaajon mambomakejuti, ii iyonoo arogianonj kaanagadeeŋ kono kemeŋ onjombaa. Kiaŋ.

Neŋaurunanonj nomesaonj qeqelalanj kenji.

⁹⁻¹⁰^hKamban kokaamba balombaa nanamemeŋ ama meŋkejuti, neŋana Deemas iinonj uuta iikanonj somongonj nomesaonj Tesalonaika sitinonj keno. Neŋana Kresens iinonj Galesia prowinsnonj keno. Taitusnonj Dalmesia balononj keno. Kawaajonj gii mono uulanjawo noononj kamambaajon kaparanj komba. ¹¹ⁱLuuk iinonj anjodeeŋ niwo laligojo. Maaknonj welenj qej nombaatiwaajon mamaga moma iwaajon amamaajej. Kawaajonj Maak wama motoonj kawao. ¹²^jNeŋana Tikikus wasiŋ mube Efesus sitinonj keno. ¹³^kTroas taononj laligonj malekuna eja qata Karpus iwaa mirinonj mesaoweti, mono ii meŋ kawa. Kaanagadeeŋ tere lama selianonj oonj lipiŋgiti, noononj lama selia ii mono kaparanj koma mewa ano kawaa gematanonj buk tosaŋa ii mujonj meŋ kawa.

¹⁴^lAleksander, silwa kopa oonj qokoqokotaa eja mojanj, iinonj bologa kania kania mamaga ama noma laligoro. Ponjonj nanamemeŋa gosij iikawaa so ironja meleeno qaganonj uro siimbobolo mobaati ii mojej.

---

^h 4.10 Kol 4.14; Flm 24; 2 Kor 8.23; Gal 2.3; Tai 1.4   ⁱ 4.11 Kol 4.14; Flm 24; Apo 12.12, 25; Apo 13.13; 15.37-39; Kol 4.10   ^j 4.12 Apo 20.4; Ef 6.21-22; Kol 4.7-8   ^k 4.13 Apo 20.6
^l 4.14 1 Tim 1.20; Ond 62.12; Room 2.6

¹⁵Iinon qaananaajon mamaga tuarenjen ama nonoma laligoro. Kawaajon gii kaanagadeen mono iwaajon galej men aon laligowa.

¹⁶Indin mutuya mindimindiri qaa jake wananon ama nongi qaana kitia jewe mononon mon mende kan nii nanjon noma jeroto, alauruna kuuya yononon boratin nomesaogi. Anutunon singisonogogia iikawaa kitia qagianon ambabotiwaajon qama koolijen.

¹⁷Yononon nomesaogito, Pononon ilaan nono. Niinon Buja qaa jen ejemba uu kuun onoma gawon ii kuuya medaboronatiwaajon ama men kotiin nono. Kantri kuuya yononon Buja ii mobutiwaajon moma ilaan noma laion kawalia yonoo qaa oogianon gilin nombubotiwaajon anjon koma jeganonga metogon nono kamaawe.

¹⁸Pononon bologa kania kania men nombubotiwaajon metogon nono saanon Siwe bentotonaa uutanon eu umaŋa. Pombaa qata mono suulan mepeseenin kaman tetegoya qaa akadamuyawo koloon en ubaa. Qaa ii onanon.

Yeizozo qaa tetegoya

¹⁹^mGii mono noo yeizozona Prisila ano loya Akwila yorojon ano Onesiforuswaa sumanuruta yonoonon jena mobu. ²⁰ⁿNejana Erastus mesaowe Korint sitinon laligoja. Trofimus ii Miletus sitinon mesaowe ji kiro eja. ²¹Kawaajon konuru kaman mende karo mono baatanon kokanon noonon kamambaajon kaparan komba. Eja qagia Yubulus, Pudens, Linus, Klodia ano uumeleen alaurunana kuuya yononon yeizozogia jen angi goonon kaja.

²²Oo Timoti, Pononon unaga kotuegon giwo namba.

Anutuwaa kalenmoriajanon mono onowo ewa. Kan.

---

^m 4.19 Apo 18.2; 2 Tim 1.16-17   ⁿ 4.20 Apo 19.22; Room 16.23; Apo 20.4; 21.29